

www.pw-law.co.il

חוות דעת מומחה, יתרון או סיכון?

בהתאם להוראות פקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971, רשאי בית המשפט בתנאים הקבועים, לקבל כראיה, בכתב, חוות דעתו של מומחה בשאלה שבמדע, שבמחקר, שבאמנות או שבידיעה מקצועית.

צדדים למשפט עושים שימוש נרחב בכלי זה והוא חוות דעת מומחה, ע"מ לשכנע את בית המשפט כי טענותיהם מבוססות.

היתרון שבהגשת חוות הדעת במשפט, ברור לעיני כל: מגיע אדם מכובד ומנוסה, בר סמכא בתחומו ובעל ידיעות מעמיקות בתחום המקצועי הנדרש, המוצג בפני בית המשפט כגורם אובייקטיבי לעניין והוא מוסר עדות בכתב שיש בה לתמוך בטענות אחד הצדדים.

אולם "אליה וקוץ בה" – שימוש לא מושכל בכלי חשוב זה עלול להביא לתוצאה ההפוכה המבוקשת והיא כי בית המשפט עלול להתרשם באופן שלילי מן הדרך להוכחת הטענות באמצעות מומחה "מטעם".

שאלת השאלה, אימתי תפסל חוות דעת מומחה שכזו מלשמש כראיה במשפט?

במקרה שטופל על ידינו בשלב [הערעור](#) על פסק הדין, המומחה מטעם הצד שכנגד, מסר את חוות דעתו, כשנתיים לאחר שערך את הבדיקות שנחבקות לבצען ע"י מי שהזמין את חוות דעתו. המזמין עצמו סתר בעדותו בפני בית המשפט במקצת את התשתית העובדתית שהמומחה העיד כי היתה מונחת לפניו, בעת הבדיקות שערך.

ראשית חשוב להדגיש כי בית המשפט אינו מחוייב לקבל את קביעותיו של המומחה, כפי שעולה גם מתוך הדברים בעא 821/88 א. לוי קבלני בנין בע"מ נ" שמי את סמי אבו חמוד פ"ד מד (2) 771:

"בית המשפט חייב להסביר לצדדים, כי ההכרעה הסופית בעניין קביעת הממצאים לגבי השאלות השנויות במחלוקת תישאר תמיד בידו, ועל-כן, אם חוות-דעת המומחה, אף זו של ה'מומחה הנוטריאלי המכריע', אינה מתקבלת על דעתו של השופט, או אם תעמוד היא בסתירה בולטת ליתר חומר הראיות שהוגש לבית המשפט ולמסקנות המתבקשות ממנו, לא יהיה בית המשפט כבול בחוות-דעת המומחה באורח אוטומאטי ומוחלט."

לסוגיה שנשאלה – [פסילת חוות הדעת](#) נמצא כי בתי המשפט קבעו כללים מנחים לפסילת חוות דעת מומחה אשר נמצאו בה הפגמים. כך למשל מצאנו בבשא 1842 / 07 קרופ מרים נ" יציאה צפונית בע"מ [פדאור (לא פורסם) 07 (16) 551], בעמוד 3:

"פסילת חוות דעת של מומחה מוצדקת, כך נקבע, במקרים נדירים, כאשר נפל בה או בהתנהגותו של המומחה פגם המעלה חשש ממשי לעיוות דין, כגון שפעל תוך פגיעה בכללי הצדק הטבעי או בחוסר תום לב, וכאשר נמצא פגם היורד לשורש העניין."

גם בברע 603 / 06 אלון מימון נ" ביתן עקיבא [פדאור (לא פורסם) 06 (19) 398], נדונה הסוגיה ונקבע שם בעמוד 2:

"הפגם אינו ב"סדרי הדין" המתווים את עבודת המומחה שנועדים לשמור על עצמאותו ואי תלותו בגורמים פסולים אלא באיכות חוות דעתו. למשל מקרה בו חוות הדעת לוקה בחסר, אינה הגיונית על פניה, או אינה מתמודדת עם הקשיים המתעוררים בתיק הנדון. במצבים מעין אלו אין הצדקה לפסול את המומחה בתור שכזה, אך עדיין נותר בית משפט עם חוות דעת שאינה מספקת את הסחורה. חוות דעת זו אינה מהווה תשתית ראוייה עליה יוכל בית המשפט לבסס את קביעתו. או אז יהיה נכון למנות מומחה נוסף...."

בהמ 4703 / 94 מנצור מיסאא חסן נ" המאגר הישראלי לביטוח רכב [פדאור (לא פורסם) 94 (4) 60], מצאנו בעמוד 5 את הדברים הבאים:

אי הבהירות שהועלתה על-ידי המומחה עצמו, בנוגע לחומרת החבלה, המשליכה ישירות לשאלת הקשר הסיבתי בין מצבה של המבקשת לבין התאונה הנטענת, מספיקה דייה כדי שבית המשפט ימנע בשלב זה מלהתבסס על עדותו בלבד. נובע מכאן, שהנסיבות הולמות מינוי של מומחה נוסף. גם בעניין דנן אין עסקינן בפסילת חוות-דעתו או עדותו של המומחה, אלא מינוי מומחה נוסף במקביל, כאשר ההתייחסות למשקל הראיות תעשינה בשלב מאוחר יותר.

לכן ניתן להיווכח כי בית המשפט לא יפסול במהרה חוות דעת מומחה המוגשת בפניו, אולם יהיה זה נכון להתייחס לפגמים כאמור במסגרת המשקל שיינתן לאותה חוות הדעת שנמצאה פגומה ולהביא למינוי מומחה נוסף למתן חוות דעת.

במקרה שלנו בו נדונה סוגיה זו, נמצאו סתירות מהותיות בין עדות הצד שכנגד לבין העובדות המוצגות ע"י המומחה מטעמו בחוות דעתו.

כ"כ נתברר כי הצד שכנגד הסתיר מבית המשפט קיומה של חוות דעת נוספת שהיתה ברשותו, אשר מן הסתם לא היתה נוחה לו כי לא תמכה באופן מוחלט בטענותיו.

על כן ובהתחשב באמור לעיל, מצא בית המשפט לנכון, לקבוע בפסק הדין כי: **"אין דעתי נוחה מן הדרך אותה נקט התובע המתאפיינת הן בריבוי "מומחים מטעם" והן בצירוף סלקטיבי של ממצאיהם."**

אולם לבסוף חוות הדעת לא נפסלה ועל כך הוגש, בין השאר, ערעור.

לכן ניתן לסכם ולומר כי ההחלטה לעשות שימוש בחוות דעת מומחה להוכחת טענות בפני בית המשפט, היא החלטה מקצועית בעלת השלכות רבות על אופן ניהול המשפט ועל אופן הצגת שאר הראיות שבידי המתדיין.

הערה: כל המידע המוצג במאמר הינו מידע כללי בלבד, ואין בו כדי להוות יעוץ או חוות דעת משפטית.

עיקרי הדברים נכתבו כחלק מעיקרי טיעון שהוגשו בשנת 2009 לבית המשפט המחוזי בתל אביב

כל הזכויות שמורות לעו"ד יוסף וינראוך

www.pw-law.co.il

לתגובות: J@pw-law.co.il